

Szinnyei József hazatérése

Megemlékezések a bibliográfus halálának századik évfordulójára

◆ Farkas Balázs

A tizenkilencedik század „atomjelzőjének” és egy végletekig szorgalmas ember megnevezésének kereszteződéséből létrejött *Gőzhangya* néven ismerjük a száz éve elhunyt id. Szinnyei Józsefet (szül. Ferber József), kinek bibliográfusi, könyvészeti, akadémiai és sokrétű tudományos munkásságára emlékeztek az Országos Széchényi Könyvtárban (OSZK) 2013. szeptember 11-én. Azt írom, munkásságára, ám valójában személyiségére, korára és kortársaira is – egy kora délutántól kora estig tartó megemlékezésben mindent elmondtak róla, amit lehetséges, ez az előadássorozat mégis olyan óriási tevékenységet sejtet, amelyről lehetetlen néhány órában beszélni.

A Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnöke, *Bakos Klára* mondott köszöntőt, majd az OSZK tudományos igazgatója, *Boka László* nyitotta meg a négy előadásból álló délutánt.

A Magyar Tudománytörténeti Intézet igazgatója, *Gazda István*, nem csak Szinnyei József tudományos életművének áttekintésére vállalkozott (noha ez volt a központi téma), arra is rámutatott, mennyi feladatuk van a mai könyvtárság és történetírás avatottjainak, ha ezt a hatalmas mennyiségű életművet fel kívánják dolgozni. Szinnyei minden lépésére egy digitalizálási folyamat lenne a válasz – nem csak tudományos munkássága, hanem naplói is fennmaradtak hatvannégy kötetben, egész életében, minden nap írt. Munkásságának egyik legnagyobb teljesítménye, a *Magyar írók élete és munkái*, még adós egy rövidítésjegyzékkel, amely szintén egy aktuális feladat, a jövő kutatóinak munkáját megkönnyítendő. Az előadásban Szinnyei levelezéséről is szó esett, valamint Petőfi és Jókai bibliográfiája is kapott említést. (Jókai meg is írta Szinnyeinek, hogy fogalma sem volt róla, milyen sok helyen publikált).

Szinnyei hírlaptörténeti kutatásairól és kurrens sajtóbibliográfiájáról *Kégli Ferenc*, az OSZK nyugalmazott osztályvezetője beszélt, ennek kapcsán Szinnyei egyik munkatársának, „felkérőjének” életrajzát is gondosan bemutatta. Abafi-

Aigner Lajos, aki könyvkiadóként dolgozott, újra és újra megpróbálta összeállítani a kurrens sajtóbibliográfiát, de egyedül ez nem sikerülhetett, csak a nagy bibliográfus segítségével. 1862-ben indul a kurrens sajtóbibliográfia létrehozása, és sikeres mozzanatairól hallottunk az előadásban, mielőtt Aigner utolsó éveiről kaptunk néhány képet: Szinnyei társa sikertelen könyvkiadói vállalkozás után a lepkészet és rovartan felé fordult.

Az ELTE Egyetemi Könyvtár már nyugalmazott főigazgatója, *Szögi László*, a továbbiakban Szinnyei könyvtárvezetői szerepéről beszélt (1877–1878), kitérőkkel munkatársaira, a könyvtár létrehozására vonatkozó tervekre (Trefort Ágoston), az akkori könyvtárügy helyzetére. Érdekes anekdota hangzott el továbbá arról is, hogy bár Szinnyei rövid ideig dolgozott az egyetemi könyvtár élén, szemtanúja és résztvevője is lehetett a magyar kultúrtörténet egyik legfontosabb momentumának.

Ekkor zajlott ugyanis az orosz–török háború, melynek kapcsán az egyetemi fiatalság Törökország mellett állt ki, és küldtek a szultánnak egy díszkardot támogatásuk jeléül. A gesztus következménye páratlan jelentőségű: Abdul-Aziz viszonzásul több magyarországi kódexet visszaszolgáltatót (nem Magyarorszá-

nak, hanem az egyetemi fiatalságnak), köztük a Dante-kódexet és a Corvinákat. Szinnyei vehette át őket.

Az előadássorozatot *Pogány György*, a pilisi Kármán József Városi Könyvtár igazgatója és több jelentős könyvtártudományi tanulmány szerzője zárta; ő azt vizsgálta, mi történt Szinnyei József halála után a félbemaradt munkával, és részletesen beszélt Fitz József életéről, bibliográfiai tevékenységéről.

A délután programja az újonnan elnevezett Szinnyei-terem megnyitásával és a négytárlós Szinnyei-kiállítás értékes, eredeti darabjainak bemutatásával fejeződött be, meglepetésként *Borsos Kata* hegedűművész játékát is hallhattuk.

Szinnyei hazatérését jelképezi a hírlapolvasó elnevezése, *Elbe István* (az OSZK információszolgáltatási igazgatója) köszöntőjében elmondta, hogy Szinnyei munkássága még ma is hatással van a könyvtári munkára.

Végigtekintve az előadók és kurátorok során, elmondható, hogy a könyvtáros szakma legkiválóbb képviselői is mély tisztelettel, további munkára inspiráltan beszéltek a nagy bibliográfusról, és egy nagy hagyomány továbbvitele a mai dolgozók, kutatók feladata – Szinnyei József teljesítményét viszont aligha tudjuk megközelíteni. ■

